

عرصه‌های پیشرفت ایران در مقایسه با پیش از انقلاب

محمدکاظم کریمی*

اشاره

انقلاب اسلامی ایران، تبلور اراده اقشار گوناگون مردمی مؤمن و ستم‌دیده در برابر رژیم مستبد برای تحقق احکام، ارزش‌ها و آموزه‌های اسلامی بود. ماهیت اسلامی انقلاب، سبب گردید استکبار جهانی تمام تلاش خود را برای عدم کامیابی ملت ایران به کارگیرد؛ حمله نظامی، کودتا و اعمال تحریم‌های سنگین در ابعاد گوناگون، از اولین اقدامات دشمنان بود که به خواست خداوند تمامی آنها ناکام ماند و با وجود همه این موانع، ایران اسلامی قله‌های پیشرفت را یکی پس از دیگری فتح نمود و گام‌های بلندی را در مسیر تعالی کشور برداشت. در این نوشتار، سعی گردیده برخی از مهم‌ترین تلاش‌های انجام‌گرفته پس از انقلاب اسلامی به طور اجمال اشاره شود. البته پرداختن به اقدام‌های مثبت نظام اسلامی، به معنای نفی یا نادیده گرفتن معضلات و نواقص نیست؛ بلکه مشکلات برای عموم مردم محسوس و مشهود است و مسئولان نیز بدان اعتراف دارند؛ اما نباید تنها از زاویه کمبودها و نواقص به مسائل کشور نگریست و

* پژوهشگر پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

خدمات گسترده آن را نادیده گرفت؛ چراکه تلاش‌های جهت‌داری صورت می‌گیرد تا وضعیت اقتصادی و توسعه کشور در مقایسه با قبل از انقلاب بدتر نشان داده شود؛ حال آنکه تأمل واقع‌بینانه نشان می‌دهد با وجود محدودیت‌های ایجادشده، نظام اسلامی در مدت کوتاه عمر خود توانسته است در اصلاح و بهبود وضعیت معیشتی و اجتماعی مردم و ارتقای شاخص‌های توسعه متوازن، توفیق‌های فراوانی به دست آورد.

در ذیل، به بررسی بعضی از عرصه‌های پیشرفت ایران در مقایسه با قبل از انقلاب اسلامی می‌پردازیم.

۱. علم و فناوری

علم‌اندوزی و دانش‌دوستی، از آموزه‌های مهم دین اسلام است و آیات الهی و کلام بزرگان دین، آکنده از سفارش به آن است. امام علی علیه السلام می‌فرماید: «الْحِكْمَةُ صَالَةٌ الْمُؤْمِنِ فَخِذِ الْحِكْمَةَ وَلَوْ مِنْ أَهْلِ النَّفَاقِ»^۱ دانش، گمشده مؤمن است. دانش را طلب کنید؛ هرچند نزد اهل نفاق باشد.» امام خمینی رحمته الله علیه نیز تأکید دارد: «مایه بسی خجالت است که در کشوری که مهد علم و ادب بوده و در سایه اسلام زندگی می‌کند [و] طلب علم را فریضه دانسته است، از نوشتن و خواندن محروم باشد. ما باید در برنامه درازمدت، فرهنگ وابسته کشورمان را به فرهنگ مستقل و خودکفا تبدیل کنیم.»^۲

میزان «باسوادی» جمعیت ۶ ساله و بالاتر کشور، از ۴۷/۲ درصد در سال ۱۳۵۵، به حدود ۸۸ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است.^۳ تعداد دانشگاه‌های

۱. صبحی صالح، نهج البلاغه، حکمت ۸۰، ص ۴۸۱.

۲. روح‌الله خمینی، صحیفه امام، ج ۱۱، ص ۴۴۶.

۳. مرکز آمار ایران، سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵.

کشور که پیش از انقلاب حدود ۱۵ واحد دانشگاهی بود، امروز بیش از ۲۶۴۰ واحد^۱ و تعداد دانشجویان که قبل از انقلاب حداکثر ۱۵۵ هزار دانشجو بود،^۲ امروزه افزون بر ۴/۲۰۰/۰۰۰ نفر می‌باشد. بر همین اساس، تعداد مدرسی که پیش از انقلاب حدود ۴۷ هزار دستگاه بود، با رشد حدود پنج برابری، به ۲۲۰ هزار مدرسه رسیده است. تعداد دانش‌آموزان کشور نیز که تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، یعنی سال تحصیلی ۵۶-۵۷ حدود ۷/۷۰۰/۰۰۰ نفر بود، هم‌اکنون بیش از ۱۵ میلیون نفر می‌باشد.^۳

در دوران پیش از انقلاب اسلامی، انتشار «مقالات علمی» به زبان فارسی و غیرفارسی و عمدتاً به زبان انگلیسی در دانشگاه‌های بزرگ کشور معمول بوده است؛ اما آماری که پایگاه تامسون رویترز (ISI) از میزان تولیدات علمی ایران در این دوره ارائه می‌دهد، بسیار ناچیز است؛ برای نمونه، از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۵۷، به ترتیب ۴۵۵، ۵۷۱ و ۶۵۶ مقاله از ایران در این نظام بین‌المللی استنادی به ثبت رسیده است؛^۴ حال آنکه تا سال ۱۳۹۲ بالغ بر ۸۶۰۰ مقاله علمی در مجلات بین‌المللی ISI نگارش شده است که این امر، باعث گردید رتبه ایران در تولید علم در میان کشورهای جهان، به رتبه ۱۶ برسد. همچنین، تا سال ۱۳۹۲ افزون بر ۲۶۱۹۶ اختراع علمی از سوی دانش‌پژوهان جوان ایرانی به ثبت رسیده است که به کسب ۳۶۲ مدال علمی در المپیادهای مهم جهان منجر

۱. پایگاه خبرگزاری ایسنا، تاریخ دسترسی: ۱۰ مرداد ۱۳۹۵، کد خبر: ۹۵۰۵۰۱۰۵۸۳۵، نشانی: www.isna.ir

۲. یرواند آبراهامیان، ایران بین دو انقلاب؛ از مشروطه تا انقلاب اسلامی، ص ۳۹۴.

۳. شبکه اطلاع‌رسانی راه دانا، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۳/۱۱/۶، شناسه خبر: ۲۲۴۱۷۳، «مقایسه وضعیت علمی کشور در دوران پهلوی و پس از انقلاب»، نشانی: www.dana.ir

۴. خبرگزاری مهر، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۳/۱۱/۲۲، شناسه خبر ۲۴۹۳۲۷۹، نشانی: www.mehrnews.com

گردید. بر این اساس، طبق یافته‌های مراکز علم‌سنجی بین‌المللی، رشد علمی ایران با معیار جهانی، تنها طی مدت ۱۲ سال (۱۳۷۵ تا ۱۳۸۷) به ۱۸ برابر رسیده است و از این جهت، ایران، سریع‌ترین رشد علمی را در بین کشورهای جهان داشته است.^۱

در موضوع «نانو»، ایران تا سال ۲۰۱۰م موفق شد رتبه چهاردهم جهانی را به دست آورد و امید می‌رود تا سال ۱۴۰۴ش جزء ۱۰ کشور برتر در رشته فناوری نانو قرار گیرد.^۲

در زمینه «فناوری هسته‌ای» نیز با وجود تحریم‌های شدید آمریکا و کشورهای غربی، کشور توانست چرخه سوخت هسته‌ای را به همت دانشمندان داخلی به صورت چشمگیری افزایش دهد و با کشف و استخراج اورانیوم طبیعی و فناوری آن، بزرگ‌ترین گام‌های چرخه سوخت هسته‌ای را بردارد و با استفاده از دستگاه‌های سانتریفیوژ به غنی‌سازی اورانیوم دست یابد. این امر، باعث گردید تا ایران در ردیف ۱۰ کشور دارای فناوری هسته‌ای قرار گیرد. همچنین، طراحی راکتور آب سنگین در اراک و به مرحله نهایی رسیدن نیروگاه اتمی در بوشهر، گام‌های دیگری بود که نشان از توانمندی کشور در این زمینه دارد.^۳

۲. بهداشت و درمان

ایجاد شرایط لازم برای دسترسی عادلانه و فراگیر آحاد مردم به خدمات بهداشتی و درمانی مناسب، از برنامه‌های اصلی نظام جمهوری اسلامی از ابتدا تاکنون

۱. همان.

۲. خبرگزاری فارس، اداره کل صوت و تصویر (چند رسانه‌ای)، نشانی: www.farsnews.com

۳. پایگاه تبیینی و تحلیلی جریان‌شناسی، سال‌شمار پرونده و فعالیت‌های هسته‌ای ایران، نشانی:

بوده است. به همین منظور، با تجمیع فعالیت‌های مربوط به حوزه بهداشت و درمان کشور در قالب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تلاش مؤثری برای حفظ، تأمین و ارتقای سلامت جامعه صورت گرفت. افزایش ۱۰۰ برابری سرمایه‌گذاری در بخش بهداشت و درمان بعد از انقلاب اسلامی، به رشد ۴۰۰ درصدی شاخص‌های بهداشتی و درمانی در سال‌های پس از پیروزی انقلاب منجر شده است؛ به گونه‌ای که شاخص «امید به زندگی» در مقایسه با قبل از انقلاب، از ۵۰ به ۷۵ سال رسیده است.^۱ از سال ۱۳۹۳ نیز با اجرای طرح بزرگ «تحول نظام سلامت»، ضمن ارتقای کیفیت خدمات‌رسانی به بیماران، هزینه‌های درمانی به حداقل رسیده است و مردم مناطق روستایی و شهری در مراجعه به بیمارستان‌های دولتی، به ترتیب تنها ۳ و ۶ درصد هزینه را پرداخت می‌کنند.^۲

هم‌اکنون، در بیمارستان‌های کشور حدود ۹۰ هزار تخت وجود دارد؛ حال آنکه قبل از پیروزی انقلاب، در مجموع ۱۵ تا ۲۰ هزار تخت بود.^۳ تا پیش از انقلاب، مردم برای ساده‌ترین اعمال جراحی، به خارج از کشور اعزام می‌شدند و پزشکان خارجی از جمله هندی و بنگلادشی درمان مردم را برعهده داشتند که به دلیل سطح علمی پایین و نبود زبان مشترک، مشکلاتی در عرصه درمان مردم ایجاد می‌شد؛ اما پس از انقلاب با گسترش دانشکده‌های پزشکی و رشد کمی و

۱. شبکه اطلاع‌رسانی راه دانا، تاریخ دسترسی: ۱۱/۱۶/۱۳۹۵، شناسه خبر: ۱۰۲۷۴۷۵،

«مقایسه وضعیت بهداشت و درمان قبل و بعد از انقلاب اسلامی»، نشانی: www.dana.ir

۲. خبرگزاری مهر، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۶/۲/۲۷، شناسه خبر: ۳۹۸۰۸۱۰، نشانی:

www.mehrnews.com

۳. شبکه اطلاع‌رسانی راه دانا، تاریخ دسترسی: ۱۱/۱۶/۱۳۹۵، شناسه خبر: ۱۰۲۷۴۷۵،

«مقایسه وضعیت بهداشت و درمان قبل و بعد از انقلاب اسلامی»، نشانی: www.dana.ir

کیفی نیروهای انسانی، نیازها به‌مرور برطرف شد و هر ساله بیش از ۴ تا ۵ هزار پزشک در رشته‌های مختلف علوم پزشکی فارغ‌التحصیل شده، جذب سیستم بهداشت و درمان گردیدند که در مقایسه با قبل از انقلاب، این آمار با افزایش ۱۵ برابری روبه‌روست. از این رو، امروزه زمینه حضور بیماران خارجی برای درمان، به‌خصوص جراحی‌های پیچیده، در کشور فراهم شده است و بخش قابل توجهی از بیمارستان‌های دولتی و خصوصی، میزبان بیمارانی از منطقه شمال دریای خزر و شهروندان عراقی هستند.^۱ افزون بر اینکه در حال حاضر، حدود ۹۷ درصد «داروهای مورد نیاز» در داخل کشور تولید می‌شود.^۲

طبق آمار موجود، در پایان سال ۱۳۵۷ تنها ۱/۵ میلیون نفر، یعنی حدود چهار درصد جمعیت ایران، تحت پوشش «آب و فاضلاب» که رابطه مستقیم با سلامتی و بهداشت جامعه دارد، قرار داشتند. روستاهای کشور از هیچ سیاستی در خصوص آب و فاضلاب پیروی نمی‌کردند و روستاییان به‌شدت در معرض خطر ابتلا به انواع بیماری‌ها بودند. اما امروزه بیش از ۴۰ درصد جمعیت روستایی تحت پوشش سیستم آب و فاضلاب بهداشتی قرار دارند. همچنین، امروزه ایران بالاترین درصد دستیابی به آب آشامیدنی سالم را در خاورمیانه دارد و تخمین زده شده است که ۹۲ درصد از جمعیت کشور، شامل ۱۰۰ درصد مناطق شهری و ۸۰ درصد مناطق روستایی، به آب آشامیدنی سالم دسترسی دارند.^۳

۱. باشگاه خبرنگاران جوان، گروه علمی پزشکی، مصاحبه با دکتر احمد زالی، رئیس سازمان نظام

پزشکی کشور، نشانی: www.yjc.ir

۲. شبکه اطلاع‌رسانی راه دانا، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۵/۱۱/۱۶، شناسه خبر: ۱۰۲۷۴۷۵،

«مقایسه وضعیت بهداشت و درمان قبل و بعد از انقلاب اسلامی»، نشانی: www.dana.ir

۳. همان.

به همین ترتیب، با اجرای طرح‌های گسترده «واکسیناسیون» نظیر: فلج اطفال، دیفتری، کزاز و مانند آن، از بسیاری از بیماری‌های مسری پیشگیری گردید؛ به‌گونه‌ای که طی سال‌های اخیر، سازمان بهداشت جهانی دو بار ایران را به عنوان موفق‌ترین کشور جهان در کاهش نرخ مرگ و میر کودکان، مورد تقدیر قرار داده است.^۱

۳. عرصه سیاسی

دموکراسی به مفهوم حکومت مردم یا مردم‌سالاری، از دستاوردهای بزرگ جامعه بشری در قرن‌های اخیر است و از پایه‌های اصلی رشد و توسعه کشورها به شمار می‌آید. سابقه دموکراسی و مردم‌سالاری در ایران، از ویژگی‌های منحصر به فرد انقلاب اسلامی است.

«انتخابات»، به عنوان رکن اصلی دموکراسی، از همان ابتدا مورد توجه مسئولان نظام واقع گردید و تاکنون بالغ بر ۴۰ بار انتخابات برگزار گردید. همه‌پرسی نظام جمهوری اسلامی در فاصله کمتر از دو ماه از انقلاب اسلامی، با رأی ۹۸ درصدی مردم در فروردین ۱۳۵۸، اولین نشانه اهمیت و استقبال از مردم‌سالاری بوده است. به دنبال آن، همه‌پرسی قانون اساسی، تشکیل مجلس شورای اسلامی، انتخاب رئیس‌جمهور، اعضای خبرگان رهبری و نمایندگان شوراهای اسلامی به صورت منظم و در موعد مقرر در فاصله عمر ۳۸ ساله انقلاب اسلامی از نشانه‌های این اهتمام به شمار می‌رود.

همه این پدیده‌ها در حالی اتفاق افتاد که قبل از انقلاب اسلامی، اداره امور کشور توسط اقلیتی نظامی تحت عنوان رژیم شاهنشاهی و بدون هرگونه مراجعه

به رأی و نظر مردم انجام می‌شد.^۱ بر همین پایه، رهبر معظم انقلاب در تبیین دستاوردهای انقلاب اسلامی، مهم‌ترین آن را در عرصه سیاسی، تبدیل حکومت موروثی دیکتاتوری وابسته به بیگانگان، به یک حکومت مردم‌پایه متکی بر آرای ملت بیان کرده است.^۲

بازشناخت هویت ملی و دینی، خودباوری، اعتماد به نفس و اتکای به خود، دومین ویژگی انقلاب اسلامی در عرصه سیاسی و فرهنگی است. حاکمیت اراده بیگانگان بر مقدرات کشور و دخالت در تصمیم‌گیری‌های کلان، بزرگ‌ترین ارمغان رژیم گذشته برای ملت ایران بود که به خودباختگی فرهنگی و احساس حقارت و ذلت در برابر قدرت‌های بیگانه منجر می‌گردید. هنر انقلاب اسلامی، تبدیل جامعه بی‌هویت و دنباله‌رو غرب، به جامعه‌ای دارای هویت، مستقل و عزتمند است که اراده بیگانگان را بر نمی‌تابد و با اراده و اختیار خود، در مسائل داخلی و خارجی کشور تصرف می‌کند. این عزتمندی، محصول اندیشه و مبانی فکری حضرت امام علیه السلام به عنوان بنیان‌گذار جمهوری اسلامی است؛ به گونه‌ای که به فرموده رهبر انقلاب، بیرون آمدن از چنبره سلطه آمریکا برای جوان‌ها، حتی در کشورهایی که با آمریکا پیمان طولانی وابستگی دارند، بسیار جذاب است و یا در کشورهایی مثل عربستان سعودی که در خدمت هدف‌های آمریکا هستند، از وابستگی به آمریکا متنفرند و به جدایی از این سلطه ظالمانه، علاقه‌مند هستند.^۳

تعداد («نشریات») که در رژیم گذشته تنها به عدد انگشتان دست می‌رسید، تا

۱. ر.ک: پرواند آبراهامیان، ایران بین دو انقلاب؛ از مشروطه تا انقلاب اسلامی، ص ۳۸۲.

۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۹۶/۳/۱۶، ص ۱۲.

۳. همان.

سال ۱۳۹۲ بیش از ۵۶۷۹ نشریه دارای مجوز در کشور وجود داشته که افزون بر ۲۶۳۵ مورد از آنها در حال انتشار بوده اند.^۱ همچنین، «احزاب و تشکل‌های سیاسی» که پیش از انقلاب تنها به حزب حکومتی «رستاخیز» محدود شده بود،^۲ امروز به بیش از ۳۰ حزب و حدود ۱۷ هزار تشکل سیاسی مردم‌نهاد رسیده است. البته در کشور ما هنوز احزاب به مفهوم کامل آن استقرار نیافته‌اند؛ ولی تشکل‌های موجود، عملاً کار احزاب را انجام می‌دهند و تأثیرگذاری آنها بر فعالیت‌های سیاسی طی سال‌های اخیر، کاملاً مشهود است. امید است که در ادامه حرکت رو به رشد انقلاب اسلامی، در کوتاه‌مدت شاهد شکل‌گیری احزاب کارآمد و ایفای نقش مؤثر آنها در پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی باشیم.

۴. توسعه اقتصادی

بر اساس اصل سوم قانون اساسی، پی‌ریزی اقتصاد صحیح و عادلانه طبق ضوابط اسلامی و خودکفایی در صنعت و کشاورزی، مورد تأکید واقع شده است.^۳ و برنامه‌ریزی مناسب برای تأمین نیازهای معیشتی جامعه، از وظایف دولت اسلامی به شمار می‌رود.

برای تحلیل وضعیت اقتصادی یک کشور، توجه به شاخص‌های اصلی رشد و توسعه اقتصادی، امری ضروری است. «تولید ناخالص ملی»، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصادی هر کشور می‌باشد که بیانگر اندازه اقتصاد و قدرت تولید آن است. طبق آمار بانک مرکزی در سال ۱۳۵۶، میزان تولید ناخالص داخلی (به

۱. خبرگزاری فارس، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۲/۹۷/۲۳، بخش حوزه رسانه، آمار نشریات دارای

مجوز و در حال انتشار کل کشور، نشانی: www.farsnews.ir

۲. یرواند آبراهامیان، ایران بین دو انقلاب؛ از مشروطه تا انقلاب اسلامی، ص ۴۰۳.

۳. قانون اساسی جمهوری اسلامی، اصل سوم.

قیمت‌های ثابت سال ۸۳)، ۱۱۹ هزار میلیارد تومان بوده است که این رقم در سال ۱۳۹۳ به ۲۰۳ هزار میلیارد تومان رسیده است. در واقع، اندازه اقتصاد ایران طی این سال‌ها ۱/۷ برابر شده است.^۱ در دوره بین سال‌های ۱۳۴۲ تا ۱۳۵۶ تولید ناخالص ملی کشور رشد شایانی داشت؛ اما این رشد به طور یکسان شامل همه آحاد ملت نگردید و ثروتمندان را بیش از طبقات متوسط و پایین، یا مناطق مرکزی کشور به خصوص تهران را بیشتر از استان‌های دیگر برخوردار می‌ساخت.^۲ ویلیام سولیوان سفیر آمریکا می‌نویسد: «در سال ۱۳۵۵ تولید متوسط روزانه نفت در ایران، در حد ۵۸۰۰ میلیون بشکه بود که ۸۰۰ هزار بشکه مصرف داخلی و ۵ میلیون بشکه در بازارهای جهان به فروش می‌رسید. در این سال، درآمدی که از این طریق نصیب ایران شد، قریب ۲۴ میلیارد دلار بود که می‌توانست یکی از بزرگ‌ترین عوامل توسعه اقتصادی و اجتماعی در ایران باشد.»^۳

در کنار میزان تولید ناخالص داخلی، «نرخ رشد اقتصادی»، از مهم‌ترین شاخص‌های عملکردی اقتصاد کلان است که نشان‌دهنده سرعت پیشرفت یک کشور می‌باشد. در واقع، این نرخ ملاکی برای سنجش و سرعت پیشرفت است. اگر تولید کالاها و خدمات به هر وسیله ممکن افزایش یابد، می‌توان گفت رشد اقتصادی اتفاق افتاده است. در سال ۱۳۵۶، نرخ رشد اقتصادی کشور حدود ۳/۷- درصد بوده است. این نرخ، در سال ۱۳۹۳ به ۲/۹ درصد رسیده است.

۱. خبرگزاری تابناک، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۵/۱۱/۱۷، کد خبر: ۶۶۳۸۵۴، نشانی:

www.tabnak.ir

۲. یرواند آبراهامیان، ایران بین دو انقلاب؛ از مشروطه تا انقلاب اسلامی، ص ۴۱۱.

۳. مؤسسه فرهنگی قدر ولایت، کرانه‌های نور؛ بررسی ۱۷۳ دستاورد انقلاب اسلامی ایران، ج ۲، ص ۱۸۹.

این اعداد، بیانگر آن است که سرعت پیشرفت اقتصادی در سال ۱۳۹۳، رشد چشمگیری نسبت به سال ۱۳۵۶ داشته است.^۱

افزایش «صادرات غیرنفتی» به عنوان یک شاخص مثبت در اقتصاد کلان، به دلیل فقدان برنامه‌ریزی مناسب گاه باعث بالا رفتن قیمت عمده اقلام صادراتی برای مصرف‌کننده داخلی گردیده است؛ اما علامت بسیار امیدوارکننده‌ای برای رشد و استقلال اقتصادی کشور است. در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ صادرات غیرنفتی ایران، تنها درصد اندکی از سهم صادرات ایران را تشکیل می‌داد؛ اما در سال‌های اخیر، صادرات غیرنفتی رشد بی سابقه‌ای داشته است؛ به گونه‌ای که در سال ۱۳۹۵ به ۴۴ میلیارد دلار رسید و در این سال، صادرات غیرنفتی ۳/۵۴ درصد افزایش نشان می‌دهد.^۲

بر اساس آمار موجود، تنها در نیمه نخست دهه ۱۳۵۰ سالانه بیش از یک میلیارد دلار، هزینه واردات محصولات کشاورزی شده بود؛^۳ اما امروزه نه تنها تمامی کالاهای اساسی کشور و محصولات کشاورزی در داخل تولید می‌شود و وابستگی به خارج از کشور تا حد چشمگیری برطرف گردیده، بلکه در محصولات استراتژیکی مانند «گندم»، به خودکفایی کامل رسیده و در «بنزین» در مرز خودکفایی هستیم.

در زمینه «صنعت برق»، به عنوان یکی از شاخص‌های مهم توسعه اقتصادی و

۱. خبرگزاری تابناک، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۵/۱۱/۱۷، کد خبر: ۶۶۳۸۵۴، نشانی:

www.tabnak.ir

۲. پایگاه اینترنتی ایفون؛ انجمن تجارت بین‌الملل، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۶/۱/۹، نشانی: www.ibfon.org؛ خبرگزاری ایسنا، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۶/۱/۲۸، «آمار مقایسه‌ای واردات و

صادرات در دولت‌های دهم و یازدهم»، نشانی: www.isna.ir

۳. یرواند آبراهامیان، ایران بین دو انقلاب؛ از مشروطه تا انقلاب اسلامی، ص ۴۱۰.

اجتماعی هر کشور، تا سال ۱۳۵۷ تعداد ۳۸ نیروگاه آبی با ظرفیت ۷۰۲۴ مگاوات تأسیس گردیده بود؛ حال آنکه فقط تا سال ۱۳۷۷، ۱۲۲ نیروگاه با ظرفیت ۳۵/۱۷۶ مگاوات راه‌اندازی شد.^۱ در زمینه «سدسازی»، امروزه در بین سه کشور برتر دنیا قرار داریم؛ به طوری که پس از پیروزی انقلاب، حدود ۱۳۰ سد ساخته شده و یا در حال ساخت است.

در «صنایع کشاورزی»، هم‌اکنون تراکتورهای ساخت ایران به بیش از ۳۰ کشور جهان صادر می‌شود و در صنایع «نفت و گاز» نیز پروژه صددرصد ایرانی فاز یک منطقه عسلویه به عنوان بزرگ‌ترین پروژه نفت و گاز کشور در آبان ۱۳۸۳ به بهره‌برداری رسید که با بهره‌برداری فازهای دیگر آن در سال‌های اخیر، سالانه افزون بر یک میلیارد دلار در آمد نصیب کشور گردیده است.^۲

۵. آمادگی نظامی و دفاعی

آمادگی در برابر دشمنان و فراهم ساختن ابزار و تجهیزات لازم برای دفع خطر آنها، از توصیه‌های مهم قرآن کریم به مسلمانان است: «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ»^۳ و آماده کنید برای [کارزار با] دشمنان، هر چه می‌توانید از نیرو و از اسبان بسته‌شده که با آن، دشمن خدا و دشمن خود را بترسانید.»

طبق آمار موجود، بین ۵۰ تا ۸۰ درصد مخارج نظامی ایران در فاصله سال‌های ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۵ صرف خرید اسلحه و مهمات از خارج شده است که بخش عمده آن، از ایالات متحده آمریکا بوده است؛ به گونه‌ای که ایران به بزرگ‌ترین

۱. معاونت فرهنگی ستاد مشترک سپاه، ۹۲ دستاورد انقلاب اسلامی، ص ۲۹۱.

۲. همان، ص ۲۷۴ - ۲۷۶.

۳. انفال، آیه ۶۰.

خریدار اسلحه و مهمات آمریکایی در جهان تبدیل گردیده بود.^۱ حال آنکه پس از انقلاب اسلامی، ایران به عنوان یکی کشورهای موفق در عرصه پیشرفت‌های نظامی دفاعی شناخته می‌شود و طبق گزارش مؤسسه «گلوبال فایرپاور»، از این نظر، در رتبه ۲۳ جهان قرار دارد.^۲

تجربه جنگ تحمیلی و همت بلند فرزندان انقلاب، سبب گردید تا با اتکا به سرمایه‌های داخلی کشور، گام‌های ارزشمندی در زمینه صنایع موشکی، تجهیزات راداری، طراحی و ساخت پهپاد ملی، پدافند هوایی و دیگر عرصه‌های مرتبط با این حوزه برداشته شود؛ برای نمونه، می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- ساخت موشک دوربرد بالستیک «عماد» با قابلیت هدایت و کنترل تا لحظه اصابت به هدف؛

- رادار بلند «قدیر» با قدرت آشکارسازی انواع هواپیما در بُرد ۶۰۰ کیلومتر؛

- رادار «فتح ۱۴» برای کشف و اتصال به سامانه‌های موشکی؛

- موشک نقطه‌زن «فاتح ۳۱۳» با بُرد ۵۰۰ کیلومتر؛

- موشک کروز «نصر» با قدرت نصب بر انواع جنگنده‌ها؛

- سامانه هوشمند فرماندهی و کنترل پدافند «پیامبر اعظم» برای هدایت، رهگیری اهداف و تصمیم‌سازی در سامانه‌های موشکی؛

- اژدر پیشرفته «والفجر» با قدرت تخریب بالا در اهداف و شناورهای بزرگ دریایی؛

- هواپیمای «دوزیست» ایران با قابلیت‌های اطلاعاتی، عملیاتی و امدادی؛

۱. فرد هالیدی، دیکتاتور و توسعه سرمایه‌داری در ایران، ترجمه فضل‌الله نیک‌آیین، ص ۱۰۳ -

۱۰۴.

۲. خبرگزاری صدا و سیما، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۵/۱۱/۱۴، کد خبر: ۱۴۹۰۹۳۱، نشانی:

- سیستم «سماوات» برای شناخت و امکان واکنش در برابر اهداف بدون دخالت نیروی انسانی در پدافند هوایی؛
- نسل جدید «لباس‌های محافظ» در برابر عوامل شیمیایی و بیولوژیکی؛
- طراحی پهپاد جدید «صاعقه» بر اساس پهپاد RQ170 آمریکا؛
- و ده‌ها دستاورد دیگر محصول تلاش دانشمندان و متخصصان کشور در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح اعم از سپاه و ارتش.^۱

۶. عرصه خدمات‌رسانی

در سال ۱۳۵۷ مجموع راه‌های اصلی و فرعی کشور، حدود ۳۶ هزار کیلومتر بود؛ حال آنکه در پایان سال ۱۳۸۵ مجموع راه‌های اصلی و فرعی کشور، حدود ۱/۰۰۷/۱۹۸ کیلومتر بوده است. در شبکه ریلی کشور نیز در حال حاضر ۶۱۰۰ کیلومتر شبکه اصلی و بیش از ۲۰۰۰ کیلومتر شبکه فرعی راه آهن وجود دارد و در واقع، سالانه ۶۰۰ کیلومتر راه آهن احداث شده است.

در زمینه «گازرسانی»، تا قبل از انقلاب اسلامی، فقط ۵ شهر از لوله‌کشی گاز بهره‌مند بودند که این شهرها نیز عمدتاً در مسیر خط لوله سراسری قرار داشتند؛ حال آنکه تنها در فاصله سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۹ به اندازه ۶۲ برابر کل دوران گذشته، انشعاب گاز طبیعی نصب گردید.^۲ هم‌اکنون، نه تنها بیشتر مناطق شهری کشور از این نعمت بهره‌مندند، بلکه مناطق روستایی نیز از این موهبت خدادادی استفاده می‌کنند و تعداد ۵۰ هزار انشعاب آن روزها، به حدود ۱۳/۵ میلیون انشعاب رسیده و بیش از ۱۰ هزار روستا از نعمت گاز بهره‌مند شده‌اند.^۳

۱. همان.

۲. معاونت فرهنگی ستاد مشترک سپاه، ۹۲ دستاورد انقلاب اسلامی، ص ۲۷۴ - ۲۷۶.

۳. باشگاه خبرنگاران جوان، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۴/۱۱/۲۲، «مقایسه رشد اقتصادی قبل و بعد

میزان «آب» تولیدی کشور در طول حاکمیت رژیم پهلوی تا سال ۱۳۵۷، به ۱/۵ میلیارد متر مکعب رسید؛ درحالی‌که این مقدار در طول دو دهه جمهوری اسلامی، یعنی تا سال ۱۳۷۵ به ۳/۸ میلیارد متر مکعب رسید. طول شبکه آب کشور در سال ۱۳۵۷، به میزان ۲۴/۵ هزار کیلومتر بود؛ اما در سال ۱۳۹۴ در کل کشور ۴۵۰ هزار کیلومتر شبکه آب‌رسانی شهری و روستایی وجود داشته است. تعداد شهرهای تحت پوشش آب شهری، از ۴۵ شهر به ۱۱۱۳ شهر در حال حاضر افزایش یافته است. آب‌رسانی به روستاها، از ۱۲۰۰۰ روستا در سال ۱۳۵۷ به ۳۳۲۹۷ روستا در سال ۱۳۹۱ رسیده است.^۱ در زمینه «برق‌رسانی» نیز باید گفت پیش از پیروزی انقلاب اسلامی و در اوج فعالیت رژیم طاغوت، تنها ۳/۱ میلیون مشترک برق خانگی، عمومی، صنعتی و کشاورزی وجود داشت؛ درحالی‌که این رقم در سال ۱۳۹۲ به ۱۴/۳۰۴/۰۰۰ مشترک رسیده است.

سخن پایانی

انقلاب اسلامی ایران، تبلور اراده افشار گوناگون مردمی مؤمن و ستمدیده در برابر رژیمی مستبد برای تحقق احکام، ارزش‌ها و آموزه‌های اسلامی بود. ماهیت اسلامی انقلاب، سبب گردید تا استکبار جهانی تمام توان خویش را برای عدم کامیابی ملت ایران به کار گیرد؛ حمله نظامی، کودتا و اعمال تحریم‌های سنگین در ابعاد علمی، فناوری، صنعت، تجارت، پتروشیمی، صنایع هوایی و دریایی، از اولین اقدام‌های دشمن بود؛ ولی به خواست خداوند

۱. شبکه اطلاع‌رسانی راه دانا، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۵/۱۱/۱۶، شناسه خبر: ۱۰۲۷۴۷۵،

«مقایسه وضعیت بهداشت و درمان قبل و بعد از انقلاب اسلامی»، نشانی: www.dana.ir

همه آنها ناکام ماند. جنگ تحمیلی هشت‌ساله که به از دست دادن سرمایه‌های بزرگ انسانی و وارد آمدن خسارت‌های سنگین به تأسیسات زیربنایی کشور و تحمیل هزینه‌های گزاف بر بودجه کشور منجر گردید، توطئه دیگر استکبار جهانی برای سد کردن راه انقلاب در مسیر خدمت به مردم و کشور بود. افزون بر این، راه‌اندازی تیم‌های ترور و شهادت چهره‌های سرشناس، متخصص و انقلابی که سرمایه‌های فکری و عقیدتی نظام به شمار می‌رفتند، مسیر انقلاب اسلامی را با سنگلاخ‌های فراوان روبه‌رو ساخت. با وجود این، انقلاب اسلامی در مسیر حرکت پُرشتاب خویش، موانع پیش رو را با موفقیت پشت سر گذاشت و برای تحقق آرمان‌های بلند خود، گام‌های درخشانی برداشت. این در حالی است که جمعیت کشور رشد بیش از دو برابری را تجربه کرده و درآمدهای ناشی از نفت به عنوان منبع اصلی درآمد کشور که در فاصله سال‌های ۱۳۵۳ تا ۱۳۵۶ بالغ بر ۳۸ میلیارد دلار بود،^۱ به دلیل کاهش تولید نفت از شش میلیون بشکه در روز به ۲/۵ میلیون بشکه، و ثابت ماندن قیمت آن تا سال‌های متمادی پس از انقلاب اسلامی، به شکل چشمگیری کاهش یافته بود.

۱. پرواند آبراهامیان، ایران بین دو انقلاب؛ از مشروطه تا انقلاب اسلامی، ص ۳۹۰.